

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

t.a.v. Minister Ernst Kuipers
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Den Haag, 8 september 2023

Betreft: Brandbrief over standpunt en inzet Nederland rond categorisering microbiële culturen

Geachte heer Kuipers,

Namens diverse vertegenwoordigers uit de voedingssector vraag ik uw aandacht - en die van andere betrokken departementen - voor de negatieve gevolgen van het Nederlandse voorstel voor criteria omtrent de regulatoire status van microbiële culturen van afgelopen mei en de inzet in de Europese Unie op dit vlak in de komende tijd. Hoewel microbiële culturen niet vaak in het middelpunt van de belangstelling staan, zijn deze biotechnologische innovaties sinds mensenheugenis, en in toenemende mate, van waarde voor onze dagelijkse voedselvoorziening, door hun belangrijke bijdrage aan bijvoorbeeld smaak, voedingswaarde, gezondheidseffecten, duurzaamheidsprofiel en voedselveiligheid.

In de sector leven grote zorgen over de gevolgen van het voorstel als het gaat om de ontwikkeling, het gebruik en de (internationale) verkoop van en handel in microbiële culturen en gefermenteerde voedselingrediënten en -producten in Nederland en de Europese Unie. Hoewel het voorstel duidelijkheid beoogt te verschaffen over de regulatoire status van microbiële culturen in voedingsmiddelen, vergroot deze de onduidelijkheid enkel, omdat de juridische werkelijkheid niet aansluit bij de praktijk. Bovendien leidt adoptie van het voorstel tot een forse verzwaring van de regulatoire vereisten voor diverse bestaande en toekomstige producten, zonder dat hier vanuit voedselveiligheid oogpunt aanleiding toe is. Hierdoor verhoogt het voorstel de drempel voor ontwikkeling en toepassing van biotechnologische innovaties, haaks op nationale en Europese innovatie- en duurzaamheidsdoelen.

Tijdens een stakeholderbijeenkomst op 30 augustus jl. heeft de sector in een open dialoog haar zorgen geuit. Helaas hebben wij moeten concluderen dat het ministerie van VWS niet voornemens lijkt om op Europees niveau aan te dringen op een heroverweging van het voorstel, noch op een pas op de plaats. Voorts bleek uit de bijeenkomst dat het ministerie van VWS geen onderzoek heeft gedaan naar de mogelijke impact van het voorstel, en pas de gevolgen en mogelijk verzachtende maatregelen in kaart wil brengen ná adoptie van het voorstel. Wij begrijpen niet waarom een agendapunt, dat ruim 17 jaar mocht gisten, nu plots – ondanks de brede geuite zorgen van de sector – zo snel afgehandeld moet worden dat zelfs gedegen voorwerk of interdepartementale afstemming onmogelijk zou zijn. Wij treden daarom graag op korte termijn met u in overleg over het Nederlandse voorstel en de inzet van Nederland in de Europese Unie op de regulering van microbiële culturen.

In het vervolg van deze brandbrief lichten wij bovenstaand nader toe.

Gevolgen haaks op nationale en Europese ambities

Nederland kent een sterke voedingssector – van toonaangevend wetenschappelijk onderzoek tot bedrijfsleven. Microbiële culturen zijn niet weg te denken uit een scala aan levensmiddelen, en zijn daarnaast een belangrijke troef in de innovatiekracht van de sector om bij te dragen aan doelstellingen rond gezondheid, voedselveiligheid, duurzaamheid, en toekomstbestendige economie. Het huidige voorstel betekent een verhoging van de drempel voor onderzoek, ontwikkeling en commercialisering van maatschappelijk gewenste voedingsmiddelen. Dit staat haaks op de Europese duurzaamheidsdoelen uit onder andere de Farm to Fork strategie rond voedselverspilling. Het voorstel verhoudt zich bovendien slecht tot de recente keuze van de EU [om biotechnologie onderdeel te maken van een kleine groep strategische sleuteltechnologieën](#) die we moeten koesteren en versterken omdat zij veel maatschappelijke en economische impact hebben. Daar komt bij dat op Nederlands niveau [de COGEM en de Gezondheidsraad in de Trendanalyse Biotechnologie 2023 aangeven](#) dat een meer integrale benadering nodig is van beleid op biotechnologie.

Overhaaste actie leidt tot onverantwoord beleid

Afgelopen mei 2023 heeft het ministerie van VWS - zonder dat er vooraf een uitvraag in de sector is gedaan naar uitvoerbaarheid, gevolgen en impact - namens Nederland een voorstel gedaan in de Additievenwerkgroep van de SCoPAFF-commissie voor de categorisering van microbiële culturen in de Europese Unie, een onderwerp dat in 2006 werd geagendeerd. Het voorstel is sindsdien overgenomen door DG SANTE van de Europese Commissie en staat in plotselinge recordsnelheid voornemens vaststelling op de agenda van de Additievenwerkgroep op 12-13 september. Dit betekent dat het voorstel mogelijk al in november tijdens een algemene SCoPAFF-bijeenkomst formeel vastgesteld kan worden. Deze snelle (voorgenomen) besluitvorming, die bovendien samenviel met het zomerreces, heeft de sector zeer verrast.

Het ministerie van VWS stelt zich tot nu toe op het standpunt dat zij graag eerst duidelijkheid wil scheppen in de Europese Unie over de categorisering van microbiële culturen in verschillende categorieën en pas daarna verder wil kijken naar de implementatie en gevolgen daarvan. Wij vinden het onverantwoord dat de Nederlandse en/of Europese overheid niet vooraf een inschatting of impact assessment uitvoert onder de partijen die met deze wijziging te maken krijgen, voordat een officiële en bindende interpretatie wordt vastgesteld van regulering waarvan de sector nu al aangeeft dat daar grote negatieve gevolgen aan vast zitten.

Het Nederlandse voorstel is inhoudelijk problematisch

Het voorstel zoals Nederland dat heeft opgesteld bouwt voort op de conceptcriteria zoals die in 2006 zijn besproken en is erop gericht duidelijkheid te scheppen in de categorisering van microbiële culturen. Dat zijn organismen die al lange tijd gebruikt worden als ingrediënten voor het produceren van yoghurt en andere fermentatieproducten. Deze microbiële culturen kunnen daarnaast zorgen voor andere voordelige effecten, zoals een langere houdbaarheid van voedselproducten. Met het Nederlandse voorstel zouden microbiële culturen en mixculturen mogelijk niet meer als voedselingrediënt maar als additief gereguleerd worden. Aan een traject als additief hangt een beoordelingstraject van EFSA vast dat lang en kostbaar is.

De keuzes in het Nederlandse voorstel zijn inhoudelijk problematisch. Zo kan het ertoe leiden dat honderden microbiële culturen als additief gereguleerd moeten worden. Voor bestaande voedselproducten waar microbiële culturen in worden gebruikt, ontstaat grote onzekerheid –

moeten zij van de markt worden gehaald of niet, moeten de Europese en/of nationale voedselvoorschriften voor bijvoorbeeld gefermenteerde zuivelproducten als yoghurt en kefir worden aangepast? Verder zou de Europese Unie als enige regio in de wereld microbiële culturen (gedeeltelijk) reguleren als additief, met grote gevolgen voor internationale handel van dien. Een ander issue is dat het EFSA-traject voor additieven is ingericht op chemische stoffen en niet compatibel is met het beoordelen van biologische organismen als microbiële culturen. Ook hier leidt het Nederlandse voorstel tot grote complicaties.

Pas op de plaats is nodig

Wij kijken uit naar uw reactie en gaan graag op korte termijn met u en andere betrokkenen in gesprek over een pas op de plaats en bijsturing van het Nederlandse standpunt rond de regulering van microbiële culturen en de inzet van Nederland op dat gebied de komende tijd in de Europese Unie. Wij hopen daarbij tot een werkbare oplossing te komen waarmee deze biotechnologische innovaties op een veilige, verantwoorde en proportionele wijze kunnen (blijven) bijdragen aan minder voedselverspilling en een innovatieve Europese Unie.

Een afschrift van deze brief is ook verzonden aan andere bewindspersonen die betrokken zijn bij de regelgeving rond biotechnologie, waaronder staatssecretaris Heijnen van het ministerie van IenW, minister Adriaansens van het ministerie van EZK en minister Adema van het ministerie van LNV.

Hoogachtend,

Annemiek Verkamman
Directeur hollandbio

CBL

EFFCA

Maxima Seafood

Planet B.io

Chr. Hansen

Vivici

